

Pracownicy socjalni zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie realizują swoje zadania na podstawie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Siedziba pracowników znajduje się w Sosnowcu przy ul. Szpitalnej 1.

W 2021 r. cały teren miasta Sosnowca obsługiwało pięciu pracowników socjalnych oraz jedna osoba obsługująca administracyjnie pracę zespołu.

Pracownicy socjalni zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie prowadzą usługę pracy socjalnej rozumianą jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi, promującą zmiany społeczne, rozwiązywanie problemów we wzajemnych ludzkich relacjach oraz upodmiotowienie. W roku 2021 pracownicy przyjęli 47 zgłoszeń wewnętrznych (MOPS), jak i telefonicznych/osobistych dotyczących przemocy w rodzinach z terenu całego miasta. W wyniku przyjętych zgłoszeń 25 rodzin zostało objętych długookresową pracą socjalną, a w 19 przypadkach pracownicy socjalni świadczyli pomoc zgodnie z art. 119 ust 1 pkt 3,4,7 ustawy o pomocy społecznej.

Od lipca 2021 r. pracownicy socjalni z obszaru przemocy w rodzinie swoje zadania wykonują również w oparciu o art.11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tj. w przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny, a następnie wspólnie z asystentem realizują plan pomocy rodzinie. Od lipca do grudnia 2021 r. pracownicy sporządzili 4 wnioski o przyznanie asystenta rodziny.

Praca socjalna zajmuje czołowe miejsce dla pracowników z obszaru przemocy w rodzinie. Praca socjalna zakłada m.in. wsparcie osoby, by ta potrafiła lepiej zrozumieć siebie, swoje relacje z innymi, jak również potrafiła właściwie ocenić sytuację własną oraz najbliższego otoczenia. Pracownik socjalny pracuje z każdym członkiem rodziny indywidualnie, co oznacza, że praca jego jest czasochłonna, skomplikowana i wymagająca.

Praca socjalna nakierowana jest na rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie, jej podstawowym celem jest zatrzymanie przemocy. Pracownik socjalny diagnozuje sytuację w rodzinie, ocenia stopień bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych oraz wspólnie z osobą/rodziną planuje działania zmierzające do uzyskania bezpieczeństwa i poprawy sytuacji rodzinnej. Udziela także informacji o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej, socjalnej bądź prawnej.

Procedura „Niebieskiej Karty” w pomocy społecznej obejmuje działania/wywiad:

- dokumentujące czas trwania przemocy, formy przemocy wobec dorosłych i dzieci, obrażenia ciała, świadków, dotychczasowe kroki prawne podejmowane na rzecz rozwiązywania problemu przemocy,
- ułatwiające nawiązanie współpracy z dzielnicowym i wspólne planowanie działań na rzecz osób pokrzywdzonych,
- pozwalające wykorzystać zgromadzone i uporządkowane informacje w procedurach prawnych

a także:

- zapobiegające i powstrzymujące przemoc w rodzinie,
- zapewniające bezpieczeństwo osobom poszkodowanym,
- łagodzące skutki przemocy i rozwiązywania wynikających z nich problemów.

Od marca 2016 r. pracownicy socjalni wspólnie z sosnowieckimi policjantami realizują projekt partnerski pt. „Schronienie na lata to dom mama, tata” - patrol przyjazny dziecku. Projekt skierowany jest do rodzin z dziećmi, w których występuje podejrzenie przemocy, nadużywania alkoholu bądź innych środków psychoaktywnych. Bezpośrednimi adresatami projektu są dzieci i ich rodzice/prawni opiekunowie, a pośrednimi-instytucje podejmujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz mieszkańcy Sosnowca. Głównym celem projektu jest zapewnienie bezpieczeństwa oraz pomocy dzieciom i osobom dotkniętym przemocą poprzez powołanie i wdrożenie systemu dwuosobowych „patrolu przyjaznych dziecku”, składających się z pracownika MOPS i funkcjonariusza Policji. W roku 2021 patrol dyżurował trzy razy w tygodniu w godzinach popołudniowo – wieczornych (od 16:00 do 22:00). Łącznie odbyło się 130 patroli, a pracownicy socjalni pełnili całotygodniowe dyżury telefoniczne przez 51 tygodni.

Patrole odwiedzały rodziny tam, gdzie było zagrożone bezpieczeństwo i życie dziecka/dzieci, np. spowodowane nadużywaniem alkoholu przez opiekunów. Informacje o projekcie „Schronienie na lata to dom mama tata”- patrol przyjazny dziecku docierały do mieszkańców Sosnowca różnymi sposobami, m.in. podczas wystąpień telewizyjnych czy audycji radiowych.

Tabela nr 1. Przyczyny zgłoszenia do patrolu przyjaznego dziecku w 2021 r.

Wyszczególnienie	2021
Liczba zgłoszonych rodzin w tym:	224
podejrzenie nadużywania alkoholu	144
podejrzenie występowania narkotyków, dopalaczy	30
podejrzenie występowania przemocy	52
podejrzenie zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych, występowania problemów opiekuńczo-wychowawczych	86
inne przyczyny np. niepełnosprawność, demoralizacja, niespełnianie obowiązku szkolnego, awantury, kradzieże nieletnich, próby samobójcze	43
liczba interwencyjnych zabezpieczeń dzieci na podst. Art. 12a ust.1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	7
powiadomienie Sądu	5

Źródło: Dane MOPS – opracowanie ZPS

W 2021 r. pracownicy socjalni zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie:

1. Realizowali kampanię społeczną pn. **„Nie widzę, nie słyszę, nie mówię – Reaguję!”**, której celem głównym było:

- zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie,
- uwrażliwienie społeczeństwa na potrzebę reagowania w sytuacji przemocy w rodzinie,
- zwiększanie wiedzy i świadomości osób doznających przemocy na temat ich praw,
- pogłębianie wiedzy specjalistów pracujących z rodzinami które są zagrożone wystąpieniem przemocy m.in. rozpoznawania zjawiska przemocy

2. Uczestniczyli w realizowanym na terenie miasta projekcie „Parkrun” świadcząc *profilaktykę i edukację w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej*.

Ośrodek obok świadczeń udzielanych rodzinom dotkniętym przemocą na podstawie ustawy o pomocy społecznej, realizuje również zadania ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie tj. prowadzi obsługę organizacyjno-techniczną Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w którego pracach aktywnie uczestniczą pracownicy Ośrodka.

Podstawą prawną działania Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Sosnowcu jest :

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz.U. z 2021 r poz. 1249);
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury

- „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2011 r nr 209 poz.1245);
3. Uchwała Nr 281/XXIII/2015 z dnia 17 grudnia 2015 roku Rady Miejskiej w Sosnowcu w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Sosnowcu;
 4. Zarządzenie nr 339 Prezydenta Miasta Sosnowca z dnia 19 maja 2016 roku w sprawie powołania Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Sosnowcu ze zm.

Głównym narzędziem pracy Zespołu Interdyscyplinarnego jest Niebieska Karta sporządzana na podstawie *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”*. W przypadku sporządzenia formularza „Niebieska Karta – A” Zespół Interdyscyplinarny może powoływać grupy robocze. W skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, jak również kuratorzy sądowi, przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W momencie pojawienia się dysfunkcji w funkcjonowaniu rodziny, instytucje i służby działające w obszarze wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz szeregu określonych działań. Dzięki pracy metodami interdyscyplinarnymi na terenie Sosnowca stworzyła się platforma współpracy między instytucjami oraz buduje się społeczne zaufanie do kompetencji instytucji pomagających. Rodzina nie trafia do anonimowej instytucji lecz pod opiekę ludzi, którzy potrafią zapewnić jej pomoc.

Grupy robocze odbywały się zgodnie z instrukcją przekazaną przez Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach (nr PSI.6334.27.2020 z dnia 28 marca 2020 r.). Spotkania grup roboczych były realizowane zdalnie (telefony, e-maile) oraz tradycyjnie w siedzibie Zespołu. Pomieszczenia zostały przystosowane do pracy w warunkach epidemiologicznych. Pracownicy socjalni zostali wyposażeni w niezbędne środki ochrony osobistej tj. maseczki, rękawiczki czy kombinezony ochronne.

Łącznie w 2021 r. udzielono pomocy i wsparcia 481 rodzinom, w których występuje/występowała przemoc lub podejrzenie występowania przemocy. Zostało sporządzonych 324 formularzy „Niebieska Karta-A”.

Tabela 2. Działania Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w 2021 r.

Wyszczególnienie		Liczba
Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia/pomocy		481
w tym	ze względu na problem przemocy psychicznej	341
	ze względu na problem przemocy fizycznej	433
	ze względu na problem przemocy seksualnej	15
Liczba osób w rodzinach objętych wsparcia/pomocy		1323
Liczba prowadzonych procedur „Niebieska Karta”		253
Liczba rodzin prowadzonych rodzin poza procedurą		184
Liczba rodzin w pracy socjalnej (bez formularza A)		44
Liczba powołanych grup roboczych		140
Liczba posiedzeń grup roboczych		1084
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-A”		324
w tym przez przedstawiciela:	Policji	253
	MOPS	41
	Oświaty	19
	Ochrony Zdrowia	4
	Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	7
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-C”		240
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-D”		211
Liczba zgłoszeń do Sądu/Prokuratury		69
Liczba spotkań zespołu Interdyscyplinarnego		4
Liczba spotkań podzespołu		14
Liczba zarejestrowanych pism		2978

Źródło: Dane MZIPPwR – opracowanie MZIPPwR

Przygotował:
Iwona Rup Staroń
Kierownik ZPS
Agnieszka Sekunda
Przewodniczący Miejskiego
Zespołu Interdyscyplinarnego

Sprawdził:
Anna Leśniak
Kierownik DPŚ
Emilia Patrska
Specjalista

Zatwierdził:
Szymon Widera
p.o. Zastępcy Dyrektora
Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Sosnowcu